

Vergaderjaar 1999–2000

25 674

Millenniumvraagstuk

Nr. 71

VERSLAG VAN EEN ALGEMEEN OVERLEG

Vastgesteld 5 januari 2000

¹ Samenstelling:

Leden: Schutte (GPV), Te Veldhuis (VVD), ondervoorzitter, De Cloe (PvdA), voorzitter, Van den Berg (SGP), Van de Camp (CDA), Scheltema-de Nie (D66), Van der Hoeven (CDA), Van Heemst (PvdA), Noorman-den Uyl (PvdA), Oedayraj Singh Varma (GroenLinks), Dankers (CDA), Hoekema (D66), Rijpstra (VVD), Cornielje (VVD), O. P. G. Vos (VVD), Rehwinkel (PvdA), Luchtenveld (VVD), Wagenaar (PvdA), Rietkerk (CDA), De Boer (PvdA), Duijkers (PvdA), Verburg (CDA), Halsema (GroenLinks), Kant (SP) en Balemans (VVD).

Plv. leden: Rouvoet (RPF), Van Beek (VVD), Zijlstra (PvdA), Ravestein (D66), Van Wijnen (CDA), Augusteijn-Esser (D66), Balkenende (CDA), Barth (PvdA), Gortzak (PvdA), Rabbæ (GroenLinks), Wijn (CDA), Dittrich (D66), Cherribi (VVD), Nicolai (VVD), Van den Doel (VVD), Van Oven (PvdA), Brood (VVD), Apostolou (PvdA), Eurlings (CDA), Kuijper (PvdA), Belinfante (PvdA), Mosterd (CDA), Van Gent (GroenLinks), Poppe (SP) en Essers (VVD).

² Samenstelling:

Leden: Blaauw (VVD), Biesheuvel (CDA), voorzitter, Witteveen-Hevinga (PvdA), Leers (CDA), Voûte-Droste (VVD), ondervoorzitter, Rabbæ (GroenLinks), Hessing (VVD), Giskes (D66), Marijnissen (SP), Crone (PvdA), Van Dijke (RPF), M. B. Vos (GroenLinks), Van Zuijlen (PvdA), Augusteijn-Esser (D66), Hofstra (VVD), Van Walsem (D66), Wagenaar (PvdA), Stroeken (CDA), De Boer (PvdA), Van den Akker (CDA), Geluk (VVD), Verburg (CDA), Bos (PvdA), Blok (VVD) en Hindriks (PvdA). Plv. leden: Verburg (VVD), Atsma (CDA),

De vaste commissie voor Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties¹, de vaste commissie voor Economische Zaken² en de vaste commissie voor Buitenlandse Zaken³ hebben op 16 december 1999 overleg gevoerd met minister Van Boxtel voor Grote Steden- en Integratiebeleid, minister Jorritsma-Lebbink van Economische Zaken, minister Peper van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en staatssecretaris Benschop van Buitenlandse Zaken over:

- **de brief van de minister voor Grote Steden- en Integratiebeleid d.d. 7 december 1999 over de rapportage inzake de aanpak van het millenniumprobleem bij de overheid (25 674, nr. 67);**
- **de brief van de minister van Economische Zaken d.d. 7 december 1999 inzake de voortgangsrapportage over de activiteiten van het millenniumplatform (25 674, nr. 66).**

Van dit overleg brengen de commissies bijgaand beknopt verslag uit.

Overleg met minister Van Boxtel voor Grote Steden- en Integratiebeleid, minister Jorritsma-Lebbink van Economische Zaken en staatssecretaris Benschop van Buitenlandse Zaken

Kalsbeek (PvdA), Wijn (CDA), Klein Molekamp (VVD), Vendrik (GroenLinks), Kamp (VVD), Van den Berg (SGP), Poppe (SP), Kuijper (PvdA), Van Middelkoop (GPV), Van der Steenhoven (GroenLinks), Schoenmakers (PvdA), Bakker (D66), Van Baalen (VVD), Schimmel (D66), Herrebrugh (PvdA), Van der Hoeven (CDA), Smits (PvdA), De Haan (CDA), Van Beek (VVD), Schreijer-Pierik (CDA), Koenders (PvdA), Udo (VVD) en Hamer (PvdA).

³ Samenstelling:

Leden: Blaauw (VVD), Weisglas (VVD), Van den Berg (SGP), Ter Veer (D66), Van Middelkoop (GPV), Apostolou (PvdA), Hillen (CDA), Valk (PvdA), Verhagen (CDA), ondervoorzitter, Hessing (VVD), Van Ardenne-van der Hoeven (CDA), Hoekema (D66), Marij-

nissen (SP), M.B. Vos (GroenLinks), Dijkzma (PvdA), Van den Doel (VVD), Koenders (PvdA), De Boer (PvdA), voorzitter, Van der Knaap (CDA), Ross-van Dorp (CDA), Karimi (GroenLinks), Bussemaker (PvdA), Timmermans (PvdA), Remak (VVD) en Wilders (VVD). Plv. leden: Dijkstal (VVD), Van Baalen (VVD), De Graaf (D66), Van 't Riet (D66), Rouvoet (RPF), Belinfante (PvdA), Visser-van Doorn (CDA), Zijlstra (PvdA), Eurlings (CDA), Cherribi (VVD), De Haan (CDA), Scheltema-de Nie (D66), Van Bommel (SP), Harrewijn (GroenLinks), Gortzak (PvdA), Snijder-Hazelhoff (VVD), Albayrak (PvdA), Van Oven (PvdA), Van den Akker (CDA), Leers (CDA), Rosenmöller (GroenLinks), Duivesteijn (PvdA), Feenstra (PvdA), Patijn (VVD) en Balemans (VVD).

Mevrouw **Wagenaar** (PvdA) merkte op dat er op dit moment in Nederland niet wordt gehamsterd. Het is echter mogelijk dat mensen door signalen of gebeurtenissen in het buitenland op het laatste moment in paniek raken en toch nog gaan hamsteren. Heeft men voor een dergelijke situatie scenario's voorbereid? Met het oog op deze mogelijke paniek betreurde zij het dat de publiciteitscampagne op 18 december wordt beëindigd. Is het mogelijk om deze campagne langer door te laten lopen?

Het is van belang dat eenduidige informatie wordt gegeven. Het is daarom niet goed dat het politiekorps Hollands-Midden heeft gezegd geen prioriteit te zullen geven aan de bescherming van particuliere eigendommen. Heeft het ministerie hier inmiddels op gereageerd? Mevrouw Wagenaar noemde als andere voorbeelden van verkeerde informatie de HEMA-reclame voor millenniumnoodpakketten en het advies van het Nederlands instituut voor brandweer en rampenbestrijding (NIBRA) om een noodpakket aan te leggen. Onderschrijven de bewindslieden dit advies? Hoe moeten mensen zich wel voorbereiden?

De enquête die onder gemeenten is gehouden, heeft een zorgwekkend beeld te zien gegeven. De respons bedroeg 84%, hetgeen een veel lager percentage is dan bij de vorige enquête. Van de geënquêteerden geeft 99% aan de burgers te zullen informeren, maar in het VNG Magazine wordt daarentegen gesproken over vrijwel alle gemeenten. Wanneer wordt die informatie gegeven en op welke wijze zal dat worden gedaan? Mevrouw Wagenaar toonde zich bezorgd over de enquête-uitslag dat tussen de 27% en 41% van de gemeenten noodplannen klaar heeft liggen. Zij vond dat percentage veel te laag. Zijn de bewindslieden bereid om de namen te geven van de gemeenten die niet hebben gerespondeerd op de enquête? Het is belangrijk dat bekend wordt om welke gemeenten het gaat, want dan kunnen de desbetreffende gemeenteraden actie ondernemen. Deze schandpaalmethode heeft eerder goed gewerkt en moet ook ditmaal zeker worden gebruikt. Kan de regering ervoor zorgdragen dat de inwoners van alle gemeenten duidelijk wordt gemaakt waar de noodmeldpunten zich bevinden? Deze informatie moet tijdig worden verstrekt om paniek te voorkomen. Gemeenten die dit nalaten, kan zeker nalatigheid worden verweten.

Is het bericht waar dat de meldkamer van de brandweer in Amsterdam nog niet millenniumbestendig is? Mevrouw Wagenaar vroeg verder of de BVD onderzoekt of er met de jaarswisseling gevaar is voor onrusten.

Het kabinet heeft op 6 december een tweede millenniumoefening gehouden. Hierover wordt niets gemeld in de rapportage. Mevrouw Wagenaar vroeg de bewindslieden hierop nader in te gaan.

Het MKB is nog steeds niet geheel en al voorbereid op de millenniumproblematiek. Zo is er reden tot zorg over de telefonische bereikbaarheid, de noodmaatregelen en de pinautomaten. Wordt er nog actie ondernomen door het Millenniumplatform of het ministerie?

De autoriteiten in Zeeuws-Vlaanderen zijn, ondanks herhaalde verzoeken hiertoe, niet op de hoogte gesteld van de maatregelen die in Vlaanderen zijn getroffen. Dat is zorgelijk, omdat zich net over de grens de kerncentrale in Doel bevindt. Vlaanderen zal zo spoedig mogelijk informatie moeten verstrekken, omdat de bevolking sterk is aangewezen op hulpdiensten in Vlaanderen. Mevrouw Wagenaar achtte het met het oog op de hiërarchische structuur in België raadzaam dat hierover op regeringsniveau contact wordt opgenomen.

De RLD beschikt over de bevoegdheid om vergunningen op te schorten van luchtvaartmaatschappijen die niet millenniumbestendig zijn. Op welk moment wordt hierover besloten? Welke landen en luchtvaartmaatschappijen in Oost-Europa zijn door de International Air Transport Association veilig verklaard? In hoeverre is Nederland afhankelijk van de luchtverkeersleidingen in Oost-Europa?

Mevrouw Wagenaar merkte op dat in de Oekraïne tien van de twaalf kerncentrales tijdens de eeuwwisseling doordraaien. Zijn deze centrales werkelijk veilig? Wat is overigens de stand van zaken rond de kernwapens? Is de Oekraïne aangesloten op het «early warning system» van de VS en Rusland? Over China is heel weinig bekend. Kunnen de bewindslieden ingaan op de situatie aldaar?

De heer **Cherribi** (VVD) wees op de oproep van het Millenniumplatform in een grote ochtendkrant om te hamsteren. Hoe is dit te rijmen met de boodschap van de minister: geen noodrantsoenen, maar kerstpakketten? In hoeverre is het idee van «managing public confidence» een succes geworden? Wat raadt de regering de burgers nu precies aan?

De elektriciteitsvoorziening is mede afhankelijk van de afstemming tussen de verschillende Europese partners. De heer Cherribi vroeg of hierbij de cultuurverschillen tussen de verschillende Europese landen een rol spelen. Is er overigens voldoende tijd om zonodig te ontkoppelen?

Na de eigenlijke millenniumwisseling zijn er nog een aantal data, bijvoorbeeld 29 februari, die mogelijk problemen zullen veroorzaken. Is het Millenniumplatform hierop voorbereid? Door het zoeken naar een oplossing voor het millenniumprobleem is veel expertise verzameld. Hoe kan worden voorkomen dat die expertise verloren gaat? Men zal dit moeten voorkomen, omdat de digitalisering van de maatschappij een van de grote politieke uitdagingen van de 21ste eeuw is. Blijft het instrument van het coördinerend ministerschap voor digitalisering in beeld?

De heer Cherribi merkte op dat de greep van de minister op de lagere overheden soms te wensen overlaat. Kan hij aangeven of de noodplannen van de gemeenten daadwerkelijk zijn getest? Als een gemeente niet beschikt over een noodplan, mag er dan van worden uitgegaan dat zij beschikt over een rampenplan?

De stand van zaken rond het millenniumprobleem is in een aantal Europese landen nog steeds zorgwekkend. De heer Cherribi wees in dit verband op Italië. Wat zijn de mogelijke gevolgen hiervan voor de Nederlandse im- en export en voor de handelsbalans? Met welke problemen moet het MKB rekening houden?

Er is alle reden voor zorg over de keteneffecten die kunnen ontstaan door problemen in Midden- en Oost-Europa. Een verder gevaar is gelegen in de kernwapens en de kerncentrales in deze landen. Rusland voert een oorlog in Tsjetsjenië en komt mede daardoor niet toe aan het aanpakken van zijn millenniumprobleem. Wat zijn de gevolgen van deze gebrekkige aanpak voor de periode na de millenniumwisseling? Welke acties onderneemt de internationale gemeenschap?

Ten slotte sprak de heer Cherribi zijn waardering uit voor de interactieve besluitvorming en de resultaatgerichte aanpak van de bewindslieden.

De heer **Wijn** (CDA) wees erop dat in de rapportage wordt gemeld dat de regering nog niet over alle benodigde informatie over de kerncentrales in het buitenland beschikt. Welke informatie ontbreekt er nu nog? Kan de staatssecretaris ingaan op de workshop die is gehouden over de ketenproblematiek? Greenpeace heeft een rapport uitgebracht over de problematiek rondom de kerncentrales. Kan de staatssecretaris hierop zijn reactie geven?

In de rapportage wordt aangegeven dat de regering niet volledig is geïnformeerd over de stand van zaken in de luchtvaart. Welke informatie ontbreekt? Is men inmiddels op de hoogte van de vluchtschema's en is het duidelijk welke luchtvaartmaatschappijen tijdens de millenniumwisseling de toegang tot het Nederlandse luchtruim wordt ontzegd? De heer Wijn vond de rapportage van het ministerie van Defensie niet duidelijk. Wat is hier de precieze stand van zaken? Hij vroeg de minister voor GSI verder te bevestigen dat in de zorgsector alle noodzakelijke maatregelen zijn getroffen.

In de publiekscampagne wordt getracht de boodschap over te brengen dat er geen reden is voor paniek. Men gebruikt hiervoor de slogan «wij zijn wel goed, maar niet gek». Dit is op zichzelf een goede campagne, maar de burgers wordt niet duidelijk gemaakt welke concrete maatregelen zij moeten treffen. Is het nu wel of niet noodzakelijk om extra geld op te nemen? Wat moet men doen als het onmogelijk is om telefonisch contact op te nemen? Is het verstandig om een voorraad batterijen aan te leggen et cetera?

Door berichtgeving in het Algemeen Dagblad is de indruk gewekt dat mensen tijdens de jaarwisseling hun eigen bedrijf moeten bewaken, omdat de politie hiertoe niet de mogelijkheden heeft. De minister voor GSI heeft deze indruk proberen weg te nemen, maar hij heeft tegelijkertijd opgemerkt dat het aanbeveling verdient om zelf attent te zijn op het voorkomen en beperken van calamiteiten. De heer Wijn vroeg wat de minister hier nu precies mee bedoelt. Kan hij een checklist geven aan de hand waarvan de eigenaar van een bedrijf de juiste maatregelen kan treffen?

Antwoord van de regering

De **minister voor Grote Steden- en Integratiebeleid** herinnerde eraan dat door het bedrijfsleven en de overheid een zeer grote inspanning is geleverd om het millenniumprobleem op te lossen. Er is daarom alle reden te denken dat Nederland de millenniumwisseling schadevrij kan doorstaan. Dit optimisme moet echter niet worden uitgelegd als een garantie dat er niets zal gebeuren. Een dergelijke garantie kan immers nooit worden gegeven bij een probleem van deze omvang. Hij zei, ondanks de terechte opmerkingen uit de commissies, vast te willen houden aan de stelling dat Nederland zeer goed is voorbereid, zeker vergeleken met andere landen.

Er is voor gekozen om in de publiekscampagne een eenvoudige boodschap te benadrukken en wel dat Nederland goed is voorbereid. Hierin is men, gezien de resultaten van de onderzoeken die hiernaar zijn gedaan, goed geslaagd. De publiekscampagne loopt in principe op 18 december af. Het is echter mogelijk om deze campagne te verlengen. De minister tekende hierbij aan dat de campagne in kranten en tijdschriften sowieso doorloopt tot het einde van het jaar.

De minister beaamde dat in de laatste weken voor de millenniumwisseling de informatievoorziening op lokaal niveau van belang is. Om deze informatievoorziening op een zo hoog mogelijk peil te brengen is door de afdeling voorlichting van het ministerie van BZK tweemaal een bijeenkomst belegd voor gemeentelijke voorlichters. Deze bijeenkomsten waren een succes, aangezien hieraan telkenmale meer dan tweehonderd voorlichters van gemeenten deelnamen. Het is overigens aan de gemeenten, te beslissen op welke wijze zij vorm geven aan hun campagnes en welke informatie zij precies verschaffen. Uit het voorlichtingsmateriaal dat het ministerie heeft bereikt, kan worden afgeleid dat de gemeenten op voorbeeldige wijze invulling hebben gegeven aan hun verantwoordelijkheid in dezen.

De Nederlandse burgers zijn zeer wel in staat om te beslissen welke maatregelen zij wel of niet willen treffen. Het is de taak van de overheid om burgers zodanige informatie te verschaffen dat zij een verantwoorde beslissing kunnen nemen. De minister meende dat de overheid aan deze taak heeft voldaan. Desgevraagd antwoordde hij dat er geen reden is om welke artikelen dan ook te hamsteren of om extra geld op te nemen; de banken hebben namelijk gegarandeerd dat de pinautomaten gewoon zullen werken. Verder is er geen reden te denken dat er problemen met het telefoonverkeer zullen zijn. Het is ook niet noodzakelijk om via het internet of de televisie de ontwikkelingen elders in de wereld te volgen. Het advies van het NIBRA was gebaseerd op volstrekt verouderde

informatie en is dan ook onmiddellijk in een persbericht herroepen. Het bericht over het politiekorps Holland-Midden is eveneens onjuist en herroepen; de politie zal in het hele land haar taken naar behoren uitvoeren.

Een en ander geldt ook voor het bedrijfsleven; het bedrijfsleven zal eveneens zijn verantwoordelijkheid moeten nemen voor het voorkomen van calamiteiten. Hij tekende hierbij aan dat de millenniumwisseling, volgens de meest recente inschatting, geen extra problemen zal opleveren. Met het oog hierop is besloten geen aparte crisisorganisaties of noodvoorzieningen in het leven te roepen. Volstaan kan worden met de bestaande crisisorganisaties.

Over de tweede kabinetsoefening is niets in de rapportage opgenomen, omdat deze geheel naar tevredenheid is verlopen. Op lokaal niveau is men eveneens afdoende geprepareerd. De minister tekende hierbij aan dat het relevant is om bij eventuele problemen een onderscheid te maken tussen problemen die wel en die niet iets met de millenniumwisseling hebben te maken.

De minister merkte op dat alle grote en verreweg de meeste kleinere gemeenten over adequate noodplannen beschikken. Deze plannen betreffen overigens niet de openbare orde en veiligheid, maar zaken als gemeentelijke financiën en subsidies. Een aantal zeer kleine gemeenten beschikt echter niet over een noodplan. De noodplannen van deze gemeenten zijn veelal ingebouwd in de regionale noodplannen. Het blijft echter de verantwoordelijkheid van de lokale besturen om te zorgen voor een noodplan. Het percentage van 27 tot 41 dat in de rapportage wordt genoemd, betreft het aantal tot nu toe goedgekeurde plannen. Als alle plannen zijn goedgekeurd, zal naar verwachting een welhaast volledige dekking zijn bereikt. Alleen de zeer kleine gemeenten die zich hebben aangesloten bij een regionaal plan, zullen dan niet over een eigen noodplan beschikken.

Alle gemeenten zijn operationeel afdoende voorbereid. De noodplannen zijn slechts de administratieve neerslag hiervan. De minister achtte het niet noodzakelijk om een lijst te publiceren van de gemeenten die niet over een noodplan beschikken, aangezien hiervan, geheel ten onrechte, het signaal uit zou gaan dat een en ander niet in orde is. Al met al zei hij geen reden te zien om zo kort voor de jaarwisseling gebruik te maken van de schandpaalmethode.

De problemen bij de meldkamer van de brandweer van Amsterdam zijn inmiddels opgelost. De minister gaf aan dat de BVD onderzoekt of er problemen te verwachten zijn bij de millenniumwisseling.

Het is niet te verwachten dat er als gevolg van de millenniumproblematiek problemen zullen zijn voor de Nederlandse luchtvaart of voor de luchtvaart van een van de andere Europese landen. De luchtleiding in Nederland en Europa is millenniumbestendig. Minister Netelenbos zal zonodig nadere informatie hierover doen uitgaan.

Ten slotte zei de minister dat ook voor het ministerie van Defensie geldt dat het geen volledig garantie kan geven dat zich geen problemen zullen voordoen. Een extra complicatie voor dit ministerie is dat maar liefst 200 000 objecten moesten worden onderzocht op hun millenniumbestendigheid. De leiding van het ministerie heeft haar hele organisatie in binnen- en buitenland echter voortdurend van het belang van noodplannen proberen te doordringen. Het resultaat hiervan is dat het ministerie adequaat is voorbereid op de millenniumwisseling.

De **minister van Economische Zaken** merkte op dat de oefening op 6 december aanmerkelijk beter is verlopen dan de eerste oefening. Dit geldt met name voor de interdepartementale samenwerking. Al met al kan worden gesteld dat de regering en de lagere overheden optimaal zijn voorbereid.

De energiesector is eveneens goed voorbereid op eventuele calamiteiten. Mochten zich toch ernstige problemen voordoen, dan kan door noodwetgeving de energiedistributie worden gegarandeerd. De Europese beheerders van de energienetwerken staan voortdurend met elkaar in contact. Er wordt van uitgegaan dat de netwerken tijdens de millenniumwisseling in stand kunnen worden gehouden. Als voorzorgsmaatregel is er echter voor gekozen om geen stroomuitwisseling te laten plaatsvinden. Het netwerk wordt niet ontkoppeld, omdat men in staat wil zijn bij eventuele problemen assistentie te verlenen. De minister wees erop dat het energieverbruik tijdens een jaarwisseling relatief laag is, hetgeen problemen helpt voorkomen.

In Nederland staan 150 000 pinautomaten, waarvan er in 1996 20 000 niet millenniumbestendig waren. De banksector is zich hierdoor al in een vroeg stadium bewust geworden van het millenniumprobleem. Als gevolg van tijdig ingrijpen bleken er begin december nog slechts 1000 winkeliers te zijn met een pinautomaat die niet millenniumbestendig is. Deze winkeliers zijn nogmaals aangeschreven. Verder is besloten om de pinautomaten die niet millenniumbestendig zijn, op 31 december uit te schakelen. Al met al mag worden gesteld dat zich hoogstwaarschijnlijk geen problemen zullen voordoen.

Het MKB heeft zich grondig voorbereid op de millenniumwisseling. Om dit mogelijk te maken, beschikten alle kamers van koophandel over een millenniumadviseur. Verder hebben vele brancheorganisaties hun leden geholpen met het uitvoeren van millenniumscans. De minister meende dat bij het MKB geen al te grote problemen te verwachten zijn, mede omdat de op het MKB gerichte publiciteitscampagne doorloopt tot aan de jaarwisseling. In het oog moet worden gehouden dat er ook een groot aantal detailhandelbedrijven is dat geen computersystemen heeft die van vitaal belang zijn voor de bedrijfsvoering. Mochten er toch nog bedrijven zijn die zich onvoldoende hebben voorbereid, dan kan de overheid hiervoor niet verantwoordelijk worden gesteld, gezien de grote hoeveelheid informatie die is verstrekt.

De minister meende dat bedrijven zich dit jaar op dezelfde manier op de jaarwisseling moeten voorbereiden als in andere jaren. Er is geen reden om extra maatregelen te treffen.

Na 1 januari 2000 zal het CPB in samenwerking met het CBS, het Millenniumplatform en de verzekeraars de gevolgen van de millenniumwisseling voor het bedrijfsleven en de Nederlandse im- en export onderzoeken. Het Millenniumplatform kan in de eerste weken van januari al een globaal overzicht geven van deze gevolgen. Ten slotte zegde de minister toe de Kamer hierover zoonodig te informeren.

De **staatssecretaris van Buitenlandse Zaken** zei dat kan worden gesteld dat de voorbereiding op het millenniumprobleem over de hele linie is verbeterd. Een en ander neemt niet weg dat er regionale verschillen in voorbereiding zijn. Hij zei dat hem geen specifieke ketenproblematiek in Europa bekend is die een risico met zich brengt voor Nederland.

De Kernfysische Dienst heeft het Greenpeace rapport onderzocht. Uit dit onderzoek is gebleken dat het rapport van Greenpeace een goede beschrijving geeft van de problemen die zich kunnen voordoen. Greenpeace heeft zich echter gebaseerd op de gegevens die voor de zomer bekend waren en geeft derhalve geen goed beeld van de huidige stand van zaken.

Als gevolg van de inspanningen van het International Atomic Energy Agency (IAEA) kan worden gesteld dat zich geen problemen zullen voordoen met de primaire systemen van de kerncentrales in Midden- en Oost-Europa. De veiligheid en het beheer van deze centrales is goed. Problemen zullen zich mogelijkerwijs wel voordoen bij de secundaire systemen. Van de kerncentrales zelf is de focus verschoven naar de

gevolgen van een storing in het elektriciteitsnet voor het beheer van de kerncentrales. Hieraan is de nodige aandacht besteed in een workshop die van 13 tot en met 15 september in Bulgarije is gehouden. Het voornemen is om het elektriciteitsnet van de Oekraïne los te koppelen. Dit land kan echter rekenen op steun van andere landen, als zich problemen voordoen. De staatssecretaris zei verder dat er op de workshop in Bulgarije goede afspraken zijn gemaakt over de communicatie tussen de verschillende knooppunten in de netwerken en over noodcommunicatiesystemen binnen en tussen landen. Al met al staat de samenwerking tussen de netwerkbeheerders van de verschillende landen op een hoger peil dan ooit tevoren.

In Wenen is van 2 tot 4 november onder leiding van de IAEA een workshop gehouden over noodplannen. Deze workshop werd niet alleen bijgewoond door netwerkbeheerders uit Europa en Rusland, maar ook door netwerkbeheerders uit de VS, China en India. Hier is gesproken over training voor het personeel dat in de millenniumnacht zal werken, over het aanleggen van noodvoorraden dieselolie voor generatoren en over noodsystemen voor de communicatie. De noodvoorraden dieselolie zijn nodig om de centrales in staat te stellen minimaal 48 uur zelfstandig te functioneren zonder dat tot een «shutdown» moet worden besloten. De staatssecretaris merkte verder op dat er inmiddels ook plannen zijn opgesteld voor «remediatiewerkzaamheden» aan de secundaire systemen. Meetapparatuur en dergelijke moet immers zo snel mogelijk worden hersteld. Ook hier heeft het IAEA het voortouw genomen. Nederland heeft 20 000 dollar ter beschikking gesteld voor een dergelijk «remediatieplan» voor de Oekraïne.

In Brussel is begin december een vergadering gehouden door de West- en Oost-Europese overheden die toezicht houden op nucleaire installaties. Hier zijn de millenniumprogramma's van de verschillende landen geëvalueerd. De conclusie luidde dat men geen problemen voorziet in de installaties en dat de voorbereiding op eventuele problemen buiten de installaties afdoende is.

Het IAEA heeft bekendgemaakt dat zijn «emergency response center» op 31 december in verhoogde staat van paraatheid zal worden gebracht en dat het zelfstandig informatie zal inwinnen over problemen bij nucleaire installaties. Mochten zich problemen voordoen, dan worden de naburige landen zonodig door het IAEA gewaarschuwd.

De staatssecretaris antwoordde desgevraagd dat in de Oekraïne experts van de VS aanwezig zullen zijn. Over China is heel weinig bekend. Dit land was wel aanwezig bij het laatste overleg van het IAEA over de millenniumproblematiek. Naar verluidt beschikt dit land over noodvoorzieningen. Hij zag verder geen reden om te proberen bij China informatie in te winnen over zijn nucleaire wapenarsenaal.

Op het ministerie van Buitenlandse Zaken zal tijdens de jaarwisseling een kleine crisisstaf aanwezig zijn. Deze kan zonodig in het buitenland informeren en consulteren over eventuele problemen.

Nadere gedachtewisseling

Mevrouw **Wagenaar** (PvdA) vroeg de brede publiciteitscampagne op televisie na 19 december door te laten lopen. Dit is van belang om paniek te voorkomen en zorgen bij mensen weg te nemen. Verder vroeg zij minister Van Boxtel in te gaan op de grensoverschrijdende problemen waarmee Zeeuws-Vlaanderen te maken heeft.

De heer **Cherribi** (VVD) vroeg de bewindslieden in te gaan op de problemen die zich na de millenniumwisseling kunnen voordoen. Hoe gaat het verder met het Millenniumplatform? Ten slotte vroeg hij of de coördinerende minister een taak voor zichzelf ziet weggelegd in het verspreiden van de ervaring die in de afgelopen periode is opgedaan.

De heer **Wijn** (CDA) wees op het belang dat in de laatste fase van de publieksvoorlichting concreet wordt ingegaan op de zorgen en angsten van burgers en bedrijven. Kan de minister toezeggen dat hij met een notitie zal komen over de periode na 1 maart 2000?

In de rapportage staat dat niet kan worden uitgesloten dat enige wapensystemen aan het begin van het jaar 2000 niet millenniumbestendig blijken te zijn. Wat kunnen hiervan de gevolgen zijn? Verder staat er ook in de rapportage dat direct na de millenniumovergang de verborgen gebreken in systemen en processen zullen worden opgespoord. Is hier niet sprake van een bezweringsformule? Deze verborgen gebreken moeten immers juist voor de millenniumwisseling worden opgespoord.

Antwoord van de regering

De **minister voor Grote Steden- en Integratiebeleid** zei te willen bezien of het mogelijk is de publiciteitscampagne op televisie te continueren. Hij tekende hierbij aan dat dit afhankelijk is van de vraag of het mogelijk is om reclametijd in te kopen.

Minister Peper heeft reeds maanden geleden schriftelijk contact opgenomen met zijn Duitse en Belgische collega's over de problemen die in de grensregio's kunnen ontstaan door grensoverschrijdende problemen. In Limburg zijn de problemen inmiddels naar tevredenheid opgelost. Er moet echter zorg voor worden gedragen dat dit ook over Zeeuws-Vlaanderen kan worden gezegd.

Een extern bureau is verzocht om in samenwerking met ambtenaren van het ministerie de hele gang van zaken rond de millenniumproblematiek te evalueren. Deze evaluatie kan van nut zijn voor toekomstige grote operaties van de overheid. Er is immers zeer veel nuttige ervaring opgedaan. De Kamer zal deze evaluatie te zijner tijd worden toegestuurd. De publiciteitscampagne moet inderdaad worden gericht op de concrete zorgen en problemen van burgers en bedrijven. De minister zei dat hij de boodschap wil blijven uitdragen dat er geen reden is voor ongerustheid. Ten slotte benadrukte de minister dat het ministerie van Defensie er alles aan heeft gedaan om zich millenniumbestendig te maken. Door het grote aantal objecten is het niet mogelijk om een volledige garantie te geven. Dat is ook de reden dat men noodplannen heeft ontwikkeld en het personeel heeft getraind. Er is geen reden voor bezorgdheid over de wapensystemen die niet millenniumbestendig zullen blijken te zijn. Er is immers geen gevaar dat deze zichzelf spontaan zullen activeren.

De **minister van Economische Zaken** benadrukte dat een stroomstoring altijd mogelijk is. Er is echter geen reden om aan te nemen dat het risico hierop in de millenniumnacht groter is dan normaliter het geval is. Het bestuur van het Millenniumplatform heeft een afbouwprogramma goedgekeurd, waarbij ervan wordt uitgegaan dat zich tijdens en na de jaarwisseling geen calamiteiten zullen voordoen. Het kantoor van het platform wordt per 31 maart gesloten. Een klein aantal medewerkers zal echter aanwezig blijven om de laatste werkzaamheden af te ronden. In de periode na 31 maart zal financiële verantwoording worden afgelegd, waarna het platform medio 2000 wordt ontbonden.

Overleg met minister Peper van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en minister Van Boxtel voor Grote Steden- en Integratiebeleid

Vragen en opmerkingen uit de commissies

Mevrouw **Wagenaar** (PvdA) vroeg de bewindslieden de namen van de gemeenten openbaar te maken die niet hebben gereageerd op de enquête. De Kamer, maar zeker ook de gemeenteraden en de burgers

hebben recht op deze informatie. Als de ministers deze namen niet openbaar maken, getuigt dat van een betuttelende houding die alleen maar kan leiden tot onduidelijkheid en daardoor tot ongerustheid onder de bevolking. Uit de enquête blijkt verder dat een aantal gemeenten niet van plan is haar burgers te informeren. Om welke gemeenten gaat het en welke redenen hebben zij om dat niet te doen?

De autoriteiten in Zeeuws-Vlaanderen weten niet welke maatregelen wel of niet zijn getroffen in de aangrenzende Belgische regio. Zij hebben geprobeerd om hierover in contact te treden met hun Vlaamse collega's. Dat is niet gelukt, hetgeen te betreuren is, omdat de bevolking van Zeeuws-Vlaanderen mede afhankelijk is van de hulpverleningsorganisaties in Vlaanderen. Mevrouw Wagenaar vroeg of hier een taak voor de minister van BZK is weggelegd.

De heer **Cherribi** (VVD) vroeg de minister van BZK of hij ook een onderscheid maakt tussen de operationele gereedheid van gemeenten en de administratieve neerslag van de noodplannen van deze gemeenten. Is het mogelijk om landelijk een rampenteam gereed te houden voor het geval zich tijdens de jaarwisseling een calamiteit voordoet die de capaciteiten van de gemeenten te boven gaat? De heer Cherribi zei daarbij met name te denken aan ernstige problemen in de petrochemische industrie.

De heer **Wijn** (CDA) wees erop dat volgens de enquête slechts 41% van de gemeenten beschikt over noodplannen voor de handhaving van de openbare orde en veiligheid. Hieruit zou de conclusie kunnen worden getrokken dat 59% van de gemeenten onvoldoende is voorbereid. Is het zinnig om deze gemeenten aan de schandpaal te nagelen om hen zo te dwingen die plannen alsnog op te stellen?

Hij wees erop dat de Kamer de regering reeds twee maanden geleden had gevraagd, dit te doen. De heer Wijn vond daarom het antwoord van minister Van Boxtel dat het inmiddels te kort dag is om nog van de schandpaalmethode gebruik te maken, niet erg steekhoudend. Verder ligt er de toezegging van de staatssecretaris van BZK dat deze gegevens openbaar zullen worden gemaakt, opdat helder wordt wie zijn verantwoordelijkheid wel of niet heeft genomen.

Ten slotte vroeg de heer Wijn of de commissarissen van de koningin inmiddels hebben gerapporteerd over hun rol bij de crisisbeheersing.

Antwoord van de regering

De **minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties** merkte op dat Nederland afdoende is voorbereid op de millenniumwisseling. Dat dit is gelukt, is mede te danken aan de actieve rol van de Kamer.

Er is een brief gezonden aan het Belgische nationale coördinatiecentrum. Naar aanleiding van de brief zijn afspraken gemaakt over informatie-uitwisseling. Om deze informatie-uitwisseling mogelijk te maken zijn aan de grensprovincies verbindingsmiddelen ter beschikking gesteld. De minister zei te zullen bezien of de problemen van Zeeuws-Vlaanderen een interventie bij de Belgische of Vlaamse minister van Binnenlandse Zaken noodzakelijk maken.

De minister zei het vooral van belang te vinden dat de gemeenten operationeel zijn voorbereid, aangezien administratieve gereedheid niet altijd wil zeggen dat men ook operationeel voldoende is voorbereid. Verder vormen de commissarissen van de koningin in samenwerking met het nationale coördinatiecentrum een achtervang die kan ingrijpen bij eventuele problemen.

Alle gemeenten beschikken over een rampenplan. De minister meende dat het daarom niet zinvol is om de namen van de gemeenten openbaar te maken die niet over een noodplan beschikken. Dat zij hierover niet

beschikken, doet immers niets af aan hun operationele gereedheid. De laatste informatie luidt overigens dat alleen de gemeenten Grubbenvorst en Broekhuizen niet over een noodmeldpunt beschikken. Hij zei bereid te zijn de commissarissen van de koningin te vragen of zij willen onderzoeken of het noodzakelijk is om bij enige gemeente extra maatregelen te treffen en wat de precieze stand van zaken is. Hij meende dat het niet zinnig is om een lijst van gemeenten zonder noodplan te publiceren, omdat de gemeenteraden van de betrokken gemeenten niet in staat zijn om hierop te reageren. De gemeenten hebben immers hun laatste raadsvergaderingen al gehouden. De minister merkte op dat de vraag om publicatie van de lijst eveneens als betuttelend kan worden uitgelegd, omdat hieraan de veronderstelling ten grondslag lijkt te liggen dat de gemeenteraden de activiteiten van hun colleges op dit terrein niet afdoende hebben gecontroleerd. Ten slotte wees de minister erop dat de toezegging van de staatssecretaris van BZK de gemeenten betrof die niet beschikten over een noodmeldpunt en niet de gemeenten bij wie een noodplan ontbreekt. Aan deze toezegging is derhalve reeds voldaan.

De **minister voor Grote Steden- en Integratiebeleid** benadrukte dat de noodplannen administratieve systemen betreffen. De gemeenten zonder noodplan zijn meestal kleinere gemeenten die gebruik maken van standaard softwarepakketten. Deze pakketten zijn getest op hun millenniumbestendigheid. Met het oog hierop is de conclusie gerechtvaardigd dat noodplannen voor deze gemeenten minder relevant zijn dan voor grotere gemeenten die van ingewikkelder software gebruik maken. Dat een aantal gemeenten niet heeft gerespondeerd op de enquête wil niet zeggen dat zij geen noodplan hebben geïmplementeerd. Bij de vorige enquête bleek immers dat een aantal gemeenten dat niet had gereageerd, wel degelijk de noodzakelijk maatregelen had getroffen.

De voorzitter van de vaste commissie voor Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,
De Cloe

De voorzitter van de vaste commissie voor Economische Zaken,
Biesheuvel

De voorzitter van de vaste commissie voor Buitenlandse Zaken,
De Boer

De griffier van de vaste commissie voor Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,
Coenen